

G. prof. Sept: 5/863 d'elivati gonor

DELIBAR

Előfizetési hirdetmény

A

DÉLIBÁB,
NEMZETI SZINHÁZI LAP

másod félévi folyamára.

Előfizetési feltételek.

Megjelenik e lap vasárnaponként két sűrűn nyomott íven, finom velinpapíron, szépművészeti, irodalmi és társaséleti tartalommal, havonként két dívatképpel.

Ára Pesten házhoz hordással félévre 6 forint, negyedévre 3 ft. p.
vidékre postán küldve 7 ft. 36 kr. p. — 3 ft. 48 k. p.

Előfizethetni Pesten a szerkesztő és kiadó hivatalban (szép utca 1. szám) és Emich G. könyvkereskedésében; vidéken minden cs. k. postahivatalnál.

Azon cs. k. postahivatalok, mellyek tíz példányt gyűjtöttek, attól tiszteletpéldányt nyerendnek.

Pest, Junius 12-kén. 1853.

A DÉLIBÁB nemzeti színházlapp szerkesztősége.

ÜDVÖZÖLLEK ALFÖLD!

LÉVAI JÓZSEFTŐL.

Üdvözöllek alföld puszta, sík határa!
Örül a szívem, hogy látlak valahára,
Hogy sátromat én is felüthettem nálad
S lelkem, gondolatom rajtad szállva szállhat.

Vágyva nézek széllyel végtelen rónádan,
Messze látok, de a végét mégse' látom;
A hol vége volna, ott az ég kezdődik,
S veled szerelmesen összeölelközik.

Itt amott fehérlik egyikét falu tornya,
Fáradt utas szívét maga felé vonja.
Némellyik csak itt van, olyan közel látszik,
De mig tövéhez érsz, mehetsz még odáig.

S messze, hol az ember már semmit se várna,
Valami sötétlik magasan — a Mátra,
Csak ugy rémlik elő a távoli ködből,
Mint halovány emlék rég elmúlt időkből.

Óriási tükör délibábos pusztád,
 Mellyben a nagy isten szokta nézni arczát,
 Rólad, hogy teremtett alkotó kezével,
 Hegyet, völgyet elfűtt s úgy terite széllyel.

Rámád köröskörül a menny boltozatja,
 Lapályodat hiven átkarolva tartja,
 S tévedező szemem bárhová tekintsen,
 Egész mivoltodban semmi cifra sincsen.

Egyszerű vagy nagyon s mégis olly igen szép,
 Hogy rajtad az ember bájolvá tekint szét,
 S ha pusztádon a szem nem találta tárgyat,
 Költész a lélekben emléket és vágyat.

Rajtad a képzelet száll, teremt merészen,
 S új világot alkot, új életre készen,
 Nem sejtí mezején e szabad világnak,
 Hogy ott a sikon túl sziklabérczek állnak.

S nem csupán szép vagy te szép alföldi róna!
 Mit érne szépséged, ha magában volna,
 Jó is vagy szerfölött, úgy hogy barátságod
 Nem könnyen felejtí, a ki egyszer látott.

Mondod a Tiszának néha vig szeszélylyel:
 „Nosza fiam, pillants a két parton széllyel!“
 Nem kell kétszer szólnod, a szót kapva kapja
 S jobbra balra vigan nyargal szóke habja.

Téreit befutja a termő mezőnek,
 Hol a tisztabúza tölt kalászi nőnek,
 És hogy a gazdának ne legyen rá gondja,
 Letakarít mindent s a termést behordja.

Egész tengerré lesz nagy jó szívüséged,
 Meglányítod vele a kemény vidéket,
 Magadhoz szorítasz minden utonjárót,
 S hiába nógatja a Szikrát a Rárót!

Bánatát elüzni, akármerre nézzen,
 Egy egy fejedelmi banda várja készen,
 Érzékeny nótát zeng mindenütt fülébe
 A nyári levegő röpke szúnyog népe.

Mikor pedig a nap elfárad az égen
 És lángszekerével nyugalomra mégyen,

Fölkeresi az éj a sik pusztaságot,
S terit rá bűbájos fekete palástot.

Megváltozik minden , egy új világ ébred,
Tündérek világa , titkos álomélet,
Szépségeit félig a valóság adja,
Félig a képzelet élénk rajzolatja.

Egy egy kószamadár suhan el fölöttem,
Szárnyütése hallik fenn a ritka ködben,
Majd a rét, a nádas őslakóit hallom
Szólni , zúgni , bugni ezerféle hangon.

A kolomp , a csengő néha csendül egyet,
A gulyás , a juhász távol messze fektet,
Pásztortűz világít itt ott a sötétben,
Már csak alig pislog , mert van alvófélben.

S vékony felhőiből a hold is kipillant,
Megpendül kezében az ezüstszerű lant ;
Bátran zengedez , mert tudja , hogy e tájon
Nincs holmi poéta , a ki rácsudáljon.

És a lélek csendes ábrándokba mélyed,
Midőn így hallgatja a pusztát az éjet,
Szent megilletődést hinteget reája
E zsiromgó élet szép harmóniája.

És merengvén látja (vagy csak látni véli),
Mint lebegnek vigan a vidék tündéri,
Hogy fürödnek a tó ragyogó vizében,
Midőn közel s távol senki sincs már ébren !

Fürge szellő repdes , egy csapongó szárnyas
S kérve suttog hozzá a busongó nádas,
Üzenetét küldi bércek fenyveséhez,
Távol rokonához, hív szerelmeséhez.

Üzeni , hogy busul , hogy eped utána,
Hogy e pusztaságon nincs egy jó barátja,
S a szellő fogadja könnyű esküszóval,
Hogy menten ott terem a szerelmi szóval.

Ah pedig a csalfa , csak mosolyog rajta,
S mindenütt illatban fürdik szomjas ajka ;
Mámoros lesz végre és szemét lezárja,
S várhat a válaszra a szerelmes árva. —

Szép is vagy , jó is vagy kedves pusztaságom,
De tőled én mégis más vidékre vágyom,
Oda hol vidámabb az égbolt felettem,
Oda hol fris a lég , oda hol születtem.

Hol árnyékos erdők , szellős hegyek várnak,
S változóbb , élénkebb képe a világnak,
Hova kezded nyujtod mintegy szövetségre,
Honnan alig látlak s nem vagy messze mégse.

Innen üdvözöllek , innen énekellek,
S azt sem igen bánom , ha nem igen kellek,
De azért itt hagyom e köszöntést nálad,
Tudom , hogy elbirja széles erős vállad !

A R Ó Z S A T Ü N D É R .

(ANDERSEN MESÉIBŐL.)

CSENGERY RÓZÁTÓL.

Kert közepén rozsató volt , tele rózsákkal , s a legszebbikben egy tündér lakott ; oly piczinyke picziny , hogy emberi szem nem is láthatta ; minden rózsaszirm mögött volt alvó szobája ; oly jóalkatu és szép volt , a millyen csak egy gyermek lehet , s szárnyai vállaitól egész lábaihoz értek . Ó minő illat volt szobáiban s mi tiszták és szépek voltak a falak ! hiszen halványpiros rózsaszirmok voltak.

Egész nap a meleg napfényen mulatozott , virágról virágra szállt , a repülő pillangó szárnyain tánczolt , s méregette , hogy hány lépést kell tennie azon ország- és gyalogutakon , mellyek egyetlen hárslevelen vannak . A miket mi ereknek nevezünk a levélen , azokat vette ő ország- és gyalogutaknak ; hiszen azoknak vége hossza nem volt ő előtte ! lement a nap mire megjárta , későn is fogott hozzá.

Ollyan hideg lett , harmat esett és szél fútt ; nem tehetett okosabbat , mint hogy hazamenjen ; sietett a mint tudott , de a rózsza már bezárkozott ; nem mehetett bele , egy rózsza sem volt nyitva ; szegény kis tündike úgy megijedt ; még soha sem maradt ki éjjel , mindig olly édesden szunyadt a meleg rózsaszirmok mögött , ó az bizonyos halál lenne rá nézve .

Tudta , hogy a kert másik végén caprifolium lugas van , virágai megannyi

nagy festett szarvaknak tetszettek neki: egy ilyen virágba akart beszállani, s ott mulatni reggelig.

Oda röpült. Pszt! két ember volt a lugasban, egy csinos fiatal ember és egy szép leány; egymás mellett ültek, s ohajták, bár soha se kellene megválniok: úgy szerették egymást, jobban mint a legjobb gyermek szeretheti anyját és apját.

— Válnunk kell: — mondá a fiatal ember; testvéred nem szenvedhet, azért küld engem megbizással hegyeken és tengereken túl! Isten veled kedves arám, mert mégis az vagy te nekem.

S azután megcsókolák egymást, a lányka sirt s egy rózsát adott neki; de mielőtt átnyujtotta, egy csókot nyomott rá, oly hévvel, oly bensőséggel, hogy a virág megnyilt; ekkor bele röpült a kis tündér, s lehajtá fejcskáját az illatos falra; de jól hallható, hogy istenhozzádot mondtak, s érezte, hogy a rózsát az ifju mellére tüzték, óh hogy dobogott benn a szív! a kis tündér el sem alhatott, úgy dobogott.

Nem soká volt nyugta a rózsának az ifju keblén, elővette s midőn egyedül járt a sötét ligetben, megcsókolta a virágot annyiszor és oly hévvel, hogy majd agyonnyomta a kis tündért; a szirmon át érezte, mint égtek az ifju ajkai, s a rózsza is fölnyilt, mint a leghőbb délben.

Ekkor egy másik ember jött, sötét és gonosz, a szép leányka rosz fitestvére; hosszu éles kést vont elő, s míg a másik a rózsát csókolta, agyonszúrta őt a rosz ember, levágta fejét, s testével együtt a lágy földbe temette a hársfa alá.

— No vége, most már el lesz feledve — gondolá a rosz testvér, — nem jó vissza többé. Hosszu utat kell vala tennie hegyeken és tengereken túl, könnyen oda veszhet az ember, s ő is oda veszett. Nem jó vissza többé, s engem miatta nem vonhat kérdőre nővérem.

Aztán száraz leveleket kapart a lágy föld fölé, s a sötét éjben ismét haza ment; de nem egyedül ment, mint gondolta: vele volt a kis tündér, egy fölzsugorodott száraz hárslevélben ült, melly a rosz embernek, ásás közben, hajára esett. Rajta a kalap, oly sötét volt alatta, a kis tündér reszketett félelmében és boszúságában a gonosz tett miatt.

Hajnalra ért haza a rosz ember; levette kalapját s nővére hálótermébe ment; ott feküdt a szép viruló lányka, s arról álmodott, kit úgy szeretett, s kiről azt hitte, hogy hegyen völgyön túl jár; s a rosz testvér följe hajolt és rúdul kaczagott, a hogy csak ördög kaczaghat, a midőn a száraz levél hajáról a paplanra hullott, ő észre nem vette és kiment, hogy a hajnali órákban maga is alhassék keveset. A kis tündér most kibútt a száraz levélből, az alvó leányka fülébe ült, s elbeszélte neki, mintegy álmában, a borzasztó gyilkossá-

got, leírta a helyet, hol űlte meg s temette el bátyja az ő kedvesét, beszélt a virágzó hárs tövéről, s hozzá tevé: „hogy ne gondold pusztá álomnak, a mit beszéltem, ágyadon egy száraz levelet találsz!“ Meg is találta, mikor föl-
ébredt.

Ó mi keservesen sirt! és senkivel sem közölte fájdalmát. Az ablak egész nap nyitva volt, a kis tündér könnyen kijuthatott volna a rózsákhoz és a többi virágokhoz a kertbe, de nem merte elhagyni a bánatos leányt. Az ablakban hónapos rózsatő állott, oda űlt egy virágba, onnan tartá szemmel a szegény leánykát. Testvére gyakran jött a szobába, s olly derűlt volt a gonosz, de a leányka egy szóval sem árulta el szive bánatát.

Alig jött az éjszaka, kiosant a házból, az erdőbe ment, a hol a hársfa állott, s elhárítá a száraz leveleket, fölástá a földet, s tüstént megtalálta a kit megöltek; ő mint sirt, mint kérte a jó istent, hogy őt is mielőbb vegye magához.

Örömet haza vitte volna a halottat is, de nem lehetett; fölvette a halvány főt behunyt szemeivel, megcsókolta hideg ajkát, lerázta a földet szép hajáról. „Hadd legyen nálam!“ mondá, s miután földet és száraz levelet háritott a holttestre, magával vitte a főt, egy kis ágacskaival a jázminbokorból, melly ott közel virult az erdőben.

Mihelyt szobájába ért, elővette a legnagyobb virágcserepet, a mellyet talált, bele tette a főt, földdel takarta be, s oda űltette a jázminágot.

— Isten veled! — susogta a kis tündér, tovább nem nézhette e fájdalmat, kiröpült rózsájához a kertbe, de az már elhervadt, csak egyikét halvány szírom űlt még a zöld kelyhen.

— Ó mi mulandó, a mi csak szép és jó! — sóhajtá a kis tündér. Végre megint talált egy rózsát, az lett háza, finom illatos szirmai mögött lakhatott, uralkodhatott ismét.

Minden reggel a szegény lányka ablakába repült, mindég ott állt az a virágcserepnél, a jázminra hulltak keserű könyei, s minél halványabb lett napról napra, annál virulóbb és zöldebb volt a jázminág, egyik hajtás a másikat érte, kis fejr bimbók nyiladoztak, s a lányka megcsókolta azokat, de a testvér zugolódozott és kérdezte, hogy megbolondult-e? Nem szenvedhette és nem foghatta meg, miért sir mindig a virágcserep fölött. Hiszen nem tudta minő szemek hunytak ott el, milly piros ajkak hamvadtak ott el; s a lányka lehajtá fejét a virágra, és a kis rózsatündér így találta őt szenderűlve; fűlébe űlt, a lugasban töltött estéről, a rózsailatról s a tündérek szerelméről regélt neki; a leányka olly édesen álmadozott, s álmai közben elszállt élete; csöndes halállal mult ki, annál volt, a kit szeretett, az égben.

S a jázminvirágok fölnyiták nagy fehér harangjaikat, oly különös édesen illatoztak; hiszen máskép nem sirathaták a kedves halottat.

A rosz testvér nézegette a szép viruló bokrocskát, magához vette örökség gyanánt, hálószobájába tette, közel ágyához, mert gyönyörűség volt rátekinteni s illata oly édes, oly kellemes volt. A kis rózsatündér követte, virágról virágra szállt, hisz mindenikben egy kis szellem lakott, s azoknak mesélt a meggyilkolt ifjuról, kinek feje porrá lett a föld alatt, a rosz testvérről s a szegény leányról.

— Tudjuk! — mondák a szellemek a virágokban, tudjuk! avagy nem a meggyilkolt ajkaiból és szemeiből származtunk-e? tudjuk, tudjuk! és oly különösen integettek fejikkel.

A rózsatündér nem birta felfogni, hogy lehetnek oly nyugton; kirepült a méhekhez, kik mézet szedtek, elmondta nekik a történetet a rosz testvérről a méhek elmondák királynéjoknak, s az megparancsolá, hogy másnap reggel öljék meg a gyilkost.

De a lányka halálát követő éjjelen, midőn a rosz testvér ágyában épen az illatozó jázminbokor mellett aludt, fölnyilott mindenik virágkehely, s láthatlanul, de mérges szuronyokkal szállottak ki a szellemek, s elsőbb füléhez ültek és rosz álmokat susogtak neki, aztán ajkára röpültek és mérges szuronyokkal szurkálták nyelvét, — „Boszut álltunk a gyilkosságért!” — mondának és visszarepültek a jázmin fehér harangjaiba.

A mint megviradt s az alvószoba ablakát hirtelen fölnyitották, berohan a rózsatündér a méhkirálynéval s az egész méhrajjal, hogy megöljék a gyilkost.

De már halva volt: emberek voltak az ágy körül s mondák, hogy a jázminillat ölte meg.

Ekkor értette meg a rózsatündér a virágok boszuját, elmondta a méhkirálynénak, s az körülrajongta seregével a virágcserepet; nem lehetett elhajtani a méheket; ekkor egy ember elakartá vinni a virágcserepet, de egy méh ugy megszúrta kezét, hogy elejtette a virágcserepet s ketté tört.

Most látták a halvány halálfőt s megtudták, hogy az ágyban fekvő halott gyilkos volt.

És a méhkirályné a légben dongott s a virágok boszujáról, a kis rózsatündérről és arról dalolt, hogy a lekisebb levél mögött is rejtezhetik, a ki a gonosztettet elárulja és megboszulja.

A BALKÁNI HARCZ.

(TÖRTÉNETI REGÉNY.)

JÓKAI MÓRTÓL

(Folytatás.)

A rabnő rabja.

A jámbor Halil Patrona egész példabeszéddé kezdé már válni; a bazáron nem is nevezték másképp, mint a rabnő rabjának; a mi egyébiránt épen nem ártott neki, mert annál többen mentek be hozzá csibukot és dohányt vásárolni, minthogy mindenki szerette volna ismerni azt a müzölmánt, a ki egy valóságos pénzen megvett rabnőt még csak kezével sem érint, hanem végez helyette minden házi dolgot, mintha az vette volna meg őtet.

Patrona szomszédjában lakott Musszli, egy veterán janicsár, ki időtöltésbel a papucsfoldozás művészetét gyakorolta. Ez gyakran látta Halilt holdvilágos éjszakákon a háztetőre fellopózni, a hol Gül-Bejáze aludt, s ott két lépésnyire leülve tőle, elmélázni, órákig, éjfélékig, a késő hajnalig; homlokát tenyerébe fektetve nézte, bámulta azt a gyönyörű termetet, azt a szép halovány arcot, és gyakran közelebb csuszott hozzá, olly közel, hogy ajkai annak arcjától alig voltak egy gondolatnyi távolra; akkor ismét visszakapta fejét, és ha ollykor fel talált ébredni a rabnő, inte neki, hogy csak alügyék tovább, nem háborítja senki.

Halil mind ezzel a beszéddel nem törődött, arcza ugyan még valamivel halványabb volt, mint az előtt, de ha valaki szemtől szembe mert volna vele tréfálni, tapasztalandá, hogy karjai most sem gyöngébbek, mint valaha.

Egy napon szinte ott ült boltja ajtajában, keveset ügyelve az előtte járókelőkre, s olly irányt adva messze kibámuló szemeinek, hogy valamennyi feje fölött ellásson, a midőn valaki, a ki egész csendesen lépett oda hozzá, nagy nyájasan megszólítja.

— Kedves tsorbadzsim.

Patrona oda tekintett s Janakit látta maga előtt, egykori rejtélyes vendégét.

— Ah te vagy az, muszafirom. Ugyan kerestelek két álló nap, azután, hogy eltávoztál; vissza akartam adni ötezer piasztteredet, mellyet nagy bolondság volt tőled nekem ajándékoznod. No de jól van, már most nem kereslek, mert azt a pénzt mind elköltöttem.

— Örülök ezt hallani tőled, Halil, remélem, hogy sorsodon javítottál vele. Elfogadsz-e ismét egy napra vendégednek?

— Kész örömmel. Csakhogy kettőt kell megigérned: először, hogy semmiféle ravaszsgot el nem követsz, a végett, hogy nekem valamit megfizess, a mit ingyen adok; másodsor, hogy nem kívánsz nálam maradni éjszakára, hanem átvándorolsz tanyázni az én derék szomszédomhoz Musszlihoz, a ki szinte magányos ember és papucsokat foldoz, s ilyen formán igen tiszteletre méltó férfi.

— És miért nem hálhatok te nálad?

— Mert tudnod kell, hogy most már ketten vagyunk a háznál, én és egy rabnő.

— Hát nem tesz az semmit Halil. Én elhállok a tetőn, te pedig leviszed a rabnődet magadhoz.

— Az nem lehet Janaki, az nem lehet.

— Miért nem lehet.

— Mert inkább elhálnék abban a veremben, mellybe a tigris beleesett, inkább aludnám a hyppopotamus fészkében, vagy egy csónakban, mellyet kajmánok és krokodilusok őrznek, inkább töltenék egy éjszakát egy pinczében, melly tele van skorpióval és skolopendrummal, avagy a szúremi toronyban, mellyet a dzsinek látogatnak, s jobb volna az eleven basiliscussal ülnöm szemtől szemben, mintsem töltenék egy éjszakát ezen rabnővel egy szobában.

— Bámulatra gerjesztesz Halil. Tán csak nem te vagy az a nevezetes müzümán, kiről már Perában is beszélnek, hogy rabnőt vett és azt szolgálja?

— Te mondád. De jobb lesz, ha nem beszélsz róla többet. Mind ennek a te ötezer piasztered az oka, egészen meg vagyok rontva azóta; az eszem visszafelé jár, s ha jönnek hozzám vásárosok, kérdéseikre olyan feleletet szoktam adni, hogy nevetnek rajtam. — Beszéljünk inkább te rólad. Megtaláltad-e már leányodat?

Most Janakin volt a sor felsóhajtani.

— Kerestem mindenütt, nem találtam sehol.

— Hogyan vesztetted el?

— Egy szombat napon több társnéival a márványtengerre ment egy vitorlás ladikban, mulatozni. A zene és énekhangok oda csaltak egy török kalózt, s az a békeséges ország közepében elrablá mind a lányokat s olly titokban eltudta adni, hogy nyomára nem juthatok sehol. Már azt kell hinnem, hogy a szultán serailjába vitetett.

— No onnan ugyan pedig soha sem kapod ki.

Janaki nagyot sohajtott s fejét búsan megcsóválva kérdezé:

— Gondolod, hogy soha sem juthatok hozzá, ha ott van?

— Ha-ne-ha egyszer a janicsárok, vagy a debedzsik, vagy a bosztandzsik egyet gondolnak s a szultánt leteszik.

— Ki merne illyesmire még csak gondolni is Halil?

— Bizony én mernék, ha az én lányom volna ott a háremben, az én akaratom és az ő akarata ellen. Hanem az nem neked való dolog Janaki. Te nem ontottál más vért soha, mint tulok és ökörvért, hanem annyit mondhatok hogy ha én olyan gazdag ember volnék, mint te, még a szerailból is kitudnám hozni leányomat. A gazdagság nagyobb erő, mint a vitézség.

— Kérlek ne beszélj olyan fenhangon. Szomszédjaid valamelyike megtalálja hallani, s leüt, hogy pénzemet elvegye. Pedig sok pénzt hordok magammal s mindig félek, hogy elrabolják tőlem. A bazár előtt vár egy szolgálom egy öszvérrel. Annak a hátán van két tömlő aszalt pálmaszilva. Neked megmondom, hogy azon tömlők félig arannyal vannak töltve, s csak azon fölül van a pálmaszilva. Szeretném azokat nálad letenni. Rabnőd nem nyul hozzá ugyebár?

— Bátran ott hagyhatod: ha meghagyod neki, hogy ne nézzen rájuk, be fogja hunyni szemeit, mikor azon megy.

Ezalatt bezárta boltját Patrona s elvitte vendégét magához, útközben beszólt szomszédjához, az emberséges janicsárhoz, a ki papucsokat foldoz. Musszli szívesen ajálkozott Halil vendégének éjszakai szállásadásra. Patrona azonfelül meghívta őt magához egy kevés jóízű piláfra s néhány serleg tiltott nedv elköltésére, mellyre az érdemes janicsár még szívesebben ajálkozott.

Azzal beléptek Halil házába.

Gül-Bejáze éppen a tűzhely mellett állt és Halil vacsoráját főzte, a mint ez vendégével együtt bejött az ajtón, s hallva a lépéseket, visszafordítá arcát

Ezen pillanatban elordítá magát a görög jövevény, s hosszú süvegét magasra hajtva oda rohant a rabnőhöz és térdre borulva előtte, kezeit, karjait, azután halovány orcáját össze vissza csókolá, és a leány oda omlott vállára, és átölelte a férfi nyakát, és sírt mind a kettő, és egyik rebegette e szót: „leányom!“ a másik: „atyám!“

Halil csak bámult és nézett reájuk.

Janaki pedig folyvást térden állva, ég felé emelé kezeit és hálákat adott Istennek, hogy lábait ide vezérlé.

— Allah akbar! áldott legyen az ur, szólt Patrona is, oda lépve hozzájuk. Ime, a kit olly régen kerestél, nálam kellett őt feltalálnod. Magasztald Istenedet, mert illetlenül nyered őt vissza tőlem.

— Nem jól mondad Halil, szólt az apa örömtől ragyogó arcczal; nem fogod őt nekem visszaadni, sőt inkább itt marad nálad örökre. Mert ha há-

romszor, három irányban körüljárom is ezt a földet, nem találnék számára olyan férjet, mint te vagy; azért mondjad, mi árát szabad neki? hogy őt kiválthassam, és mint szabad nőt adjam át neked.

Halil nem sokat gondolkozott a váltságdíjon, hamar készen volt vele. Egy tekintetet vetett Gül-Bejázé mosolygó ajkaira, és egy csókot kért azokról.

Janaki megfogá leánya kezét és az ő kezébe tevé azt.

Halil már kezében tartá a forró sima kezeeskét, érzé annak biztató szorítását, látta a lányt mosolyogni, látta ajkait csókra nyujtani, és még mindig nem hitt szemeinek, még mindig attól remegett, hogy a midőn ajkaival érinteni fogja, a leány ismét el fog halni, halovány lesz és hideg, csak a midőn végre ajka ajkihoz forrott és keble keblén dobogott, és érzé a visszaadott csókot és a szív meleg dobogását, akkor hívé csak el boldogságát, és azután hosszan-hosszan tartá őt kebléhez és ajkát ajkaihoz szorítva és boldogabb volt, mint a kik a paradicsomban vannak.

És azután leültették maguk közé a lyánt, egyfelől az apa, másfelől a férj, kezükbe vették kezeit és hizelgének neki és ölelték. A lyán csókot és ölelést kapott, akár jobbra, akár balra hajolt, és arcza nem volt halavány többé, hanem égő piros, mint az átváltozott rózsa, melyre Thisbe vére hullott. Igérte atyjának és férjének, hogy sokat, igen sokat fog nekik beszélni, olly dolgokról, minőkről sejtelmük sem volt soha.

Az ablakon keresztül, a vékony rácsozaton át nézte e jelenetet az emberséges berberbasi.

Még javában élvezék örömeik mámorát, a midőn bedugja fejét az ajtón a sokszor emlegetett szomszéd, az emberséges Musszli, s meglátva ezt a jelenetet, vissza akará huzni ábrázatját, de észre vette őt Halil s nagy vigan rá kiálta.

— Gyere be, gyere! Jámbor szomszédom, ne tarts semmitől, látod vigan vagyunk.

A jámbor szomszéd szépen tartózkodva belépett, dugdosva kezeit a kaptánja keblébe, mert szurkosok valának azok igen nagy mértékben, ámbár szüntelen mosta, de nem akart lemenni róluk a szurok; a turbánja tekercsébe pedig most is oda volt szurva az ár, s nagyon szépen vette ott ki magát, mint valami kócsagtoll; természetesen neki is, mint minden eszismadiának, a legrongyosabb papucs volt a lábán.

Midőn meglátta Gül-Bejázét Halil ölében s magát Halilt örömtől sugárzó arcczal, összecsapá a kezeit és el kezdett csodálkozni, mingyárt gondolva, hogy nagy változásoknak kellett itt ma történni.

Halil pedig kényszeríté, hogy üljön közéjük és Gül-Bejázét megcsókolta és monda.

— Látod kedves szomszéd, ez most az én feleségem; és ezentul szeretni fog engem és én nem leszek az én rabszolgádom rabja. Ezen tisztos férfiú pedig az én nőm atyja. Azért üdvözlöd őket, s azután egyél és igyál velünk.

Musszli oda lépett Janakihoz, és megcsókolá annak vállát, azután Gül-Bejazéhoz fordulva, kezét a földhöz és homlokához értette s leült Janaki mellé az eléhozott vánkosokra, és lakmározott velök.

Janaki elküldé magával hozott legényét a pástétom sütőhöz, Musszli átszaladt házához és hozott át egy ezüsttel kivert tamburát, mellyet nagyon jól tudott verni és igen érzékenyitőn tudott mellette énekelni, s így bor és zene és szép hölgy csókja mellett vigan folyt le Halil nászestéje.

A vigalmat az ablakon keresztül nézte az érdemes berberbasi, s alig birta fékezni csodálatát, midőn látta, hogy Gül-Bejazé sem a csóktól, sem az öleléstől nem rogy össze halottan többé, mint ezt a háremben tevé, sőt arcza pirossabb, mint a hajnal.

Végre nem állhatá tovább a kíváncsiságot, az ajtóra került s belépett a mulatozók közé.

Együgyü baltadzsinak (baltás, favágó) volt öltözve: elég ostoba képe is volt hozzá, hogy többet senki se nézzen ki belőle, s nagy alázatosan mutatta be magát.

— Allah kérim! Szalám aleikum! Az isten adjon áldást a ti mulatóságaitokra; olyan vigan voltatok, hogy kihallott a temetőbe, midőn arra mentem. Ha meg nem bántanálak benneteket, örömet itt maradnék, míg megengeditek, s hallgatnám a zenét, mellyhez ez a derék müzümán olyan szépen ért s azokat a szép regéket, miket amaz égből aláhozott hűri zengedező ajkai mesélnek.

Musszli ittas volt a bortul, Gül-Bejazé és Halil a szerelemtől, egyiknek sem volt semmi kifogása az idegen szavaiban, csak Janaki nem élt sem borral, sem szerelemmel, ő volt józan s fülébe sugá Halilnak.

— Valjon ezen idegen nem kém, vagy nem tolvaj-e?

— Hogy gondolsz arra? — monda négy szem közt Halil — hiszen látod, hogy millyen emberséges baltadzsi. Ül le derék müzümán és tartás velünk.

A barberbasi szót fogadott. Evett és ivott, mint a ki háromnap óta éhez, el volt ragadtatva Musszli tamburája által, s felnyitott szájjal hallgatta az általa elmondott mesét a fős vény papucsairól, s akkorákat kaczagott rajta, mint a ki soha sem hallotta még ezt.

— Már most mondj te nekünk valami regét, asszonyok legszebbike; — szólt a hölgyhöz fordulva ekkor, s Gül-Bejazé megcsókolva férjét, egy cseppet ivott az eléje nyújtott serlegből, hogy ajkai nedvesek legyenek és mondott regét.

— Volt egyszer egy gazdag kereskedő, nem tudom már hol? Pérában, vagy Galatában, vagy Damascusban. A neve sem jut eszembe, nincs is arra semmi szükség. Egyetlen egy leánya volt ennek, a kit igen nagyon szeretett, a kinek minden kívánságát teljesíté s még a szellőtől is megőrizte.

— Nem tudod, hogy e leányt hogy hívták? — kérdezé a berberbasi.

— De igen, Irénének hívták, mert görög leány volt.

Janaki megijedt e szóra. Leánya tán saját történetét akarja elbeszélni, mert hiszen ő kapta e nevet a keresztségben. Az ugyan nagy gondatlanság volna idegen emberek jelenlétében.

— Iréne egy napon ifju barátncéival a tengerre ment csónakázni, énekeltek, dalolgattak, az idő szép volt, a tenger sima; midőn egyszerre a sima tengeren kalózvitorla jelen meg s egyenesen a csónakázó leányok felé csap, s mielőtt azok elérhetnék a partot, mindnyáját elfogja és rabul magával viszi.

Szegény Iréne még csak istenhozzádót sem mondhatott szerető atyjának elgondolá, midőn a rabló vitorlája sebesen repült vele, s mindig messzebb látta távozni a várost, mellyben lakott, hogy ott őt most várják, — várják! Atyja kinn áll az ajtóban, s minden érkezőt megkérdez, ha nem jön-e még leánya? Otthon vigalmat rendezett számára, minden vendég együtt van már, csak ő nincsen; majd kimegy a tenger partjára s végig nézi a sima fényes vitzükröt szemeivel és kérdi a haboktól: leányom hol van, ki tud felőle?

(A férj és apa szemei önkénytelen megteltek könnyvel.)

— De ne sirjatok hát, milyen bohók vagytok ti, hisz ez csak mese! Halljátok tovább. Az elrabolt lyánt Sztambulba hozta a rabló, s egyenesen a Kizlár Agához vitte, a ki a padisah háreme számára szokta a rabnőket összevásárlani. Az alku rövid volt; a Kizlár Aga kifizette, a mit a kalóz kért, s azzal átadá Irénét a szerail rabnöinek, kik őt rögtön illatos fürdőkbe vitték, s csodálkozva magasztalták arcát, termetét, szépségeit. És midőn Iréne e magasztalásokat hallá, szívében elborzadt. Tehát Isten azért adott neki bájokat, hogy azok miatt áldozatul veszszen el. Jobban szerette volna ekkor, ha puposnak, kancsalnak, feketének született volna, ha arcza ragyás volna, mint a jég-eső verte viz, és teste bélpoklos, hogy undorodnék el tőle, a ki látja, óh mert jobban undorodott ő magától így.

Ekkor czifra köntösöket adának reá, fülébe gyémánt függőket akasztottak, derekát drága shawllal fonták körül, karjaira, lábaira arany kőöntyüket csatoltak, s így vivék be őt a titkos terembe, mellyben a padisah hölgyei voltak együtt. Ez pedig régen-régen volt, ki tudja mellyik szultán alatt, a kit atyáink sem ismertek.

Fény és pompa, virágok és szőnyegek ékesíték a roppant termet, mellynek boltozatja drága kövekkel volt kirakva, és a padozat csupa merő gyöngy-

hából állt, hogy csillogott, mintha csupa merő szivárvány volna összetörve, s annak darabjaiból volnának a földön kirakva virágok és madarak a legesodálatosabb formákban, melly miatt szőnyeget nem volt szabad a padozatra rakni, s hogy a hideg padlón át ne hűtsék a delnők lábaikat, apró zsámolykák álltak készen, mellyeket lábaikra kötöttek s azokon állva sétáltak végig a teremben. Ezeket nevezik kobkob-nak.

— Ej, ej, szólt aggódva Janaki, olly elevenen irod le a szerail belsejét, hogy szinte félni kezdek tőle. Ha az ember ezt hallgatja, annyit tesz, mintha a szultán háremébe vetne egy pillanatot, s annak jobb volna előre meghalni.

— Hiszen csak mese ez, és képzelt terem, a mellyről beszélek. A terem közepén volt egy nagy szökőkút, és abból illatos rózsavíz szökelt magasra, arany labdákkal játszva; a falakon földig érő velencei tükrök, mikben gyönyörű odaliskok bámulták termeteik alkotását, az oszlopokon száz meg száz lámpa ragyogott, mindenféle színekben, s tündéri világítást adott a teremnek, mellyen valami átlátszó kékes köd látszott derengeni, az ambra és burnut füstjéből támadt ez, mellyet a delnők hosszú argylákból szivnak. De jobban, mint minden pompa és ragyogvány lepé meg Irénét a szultána Asszeki alakja, kihez vezetteték. Egy magas, ideges terméti hölgy ült a terem végén emelt divánon, termete derékban karesu, de vállban széles és gömbölyü, hófehér nyakát és karjait igaz gyöngy füzerek köríték, gyémántos kapcsokkal, drágaköves turbánjába magas kócsagforgó volt tűzve, melly még büszkébb tekintetet adott fejedelmi alakjának, nagy fekete szemével igazgatni látszott az egész világot.

— Ejnye, ejnye, szólt közbe Janaki, olyan elevenen irod le, hogy szinte félek rá hallgatni, legalább csak egy kis fátyolt hagytaal volna meg az arcza előtt.

— Hiszen régen történt ez, ki tudja mellyik szultán alatt? A rabnő a szultána Asszeki elé vezetteték, ki kétszáz rabnőtől környezve, kis kedvencz törpéjével játszozott, körüle énekeltek, tánczoltak és füstölöt hintének, fölötte egy nagy czukorból készült gyümölcsfa volt, mellyen mindenféle alaku és színü czukorgyümölcsök függtek, s mikből gyakran szagatott le a szultána s megkostolá egy kevéssé, a mi megmaradt, a kis törpének adta, az megevett mindent. Irénét itt egy fekete eunuk fogadá el, ripacsos fekete képü férfi, kinek felső ajka fel van hasitva, úgy hogy fogai kilátszanak.

— Épen mint a mostani Kizlár Agának! kiálta fel kaczagva Musszli, mintha csak őt látnám magam előtt.

— A szerecsen parancsolá Irénének, hogy boruljon arcza a szultána előtt. Iréne leborult és a mig ott arczczal a földön feküdt a szultána előtt, e szavakat mondá magában: „Boldogságos szent szüz! Isten anyja, szüzek védője, láss meg engemet ezen helyen, és midőn hívlak, szabadíts meg engem.“ A szultána

ezalatt parancsolá rabnőinek, hogy bontsák le Iréne hajfürteit, s a midőn az sarkig omló hajától eltakarva ottan előtte állt, meghagyá, hogy fessék ki orcáját pirosra, mert nagyon halavány volt, szemöldeit feketére, és haját kenjék be illatos olajjal, nyakára és karjaira pedig fűzzenek igazgyöngyöket. Iréne nem tudta, hogy mi fog történni vele? a midőn a Kizlár Aga odalépett hozzá s biztató hangon e szavakat mondá neki: „légy örömben boldog hajadon, mert nagy szerencse ért ma tégedet. A Beirám ünnep egy hét múlva leend s a kedvencz szultána téged választott ki a többi odaliszkok közül, hogy a padisahnak ajándékozzon. Azért örülj.“ Iréne pedig szeretett volna meghalni e hirre. Azal a szultána egy nagy legyezőt adatott kezébe merő pávatollakból s megengedé neki, hogy folyvást ott lehessen mellette s a kis törpét ölében tarthassa. Mint később megtudá Iréne, ez is nagy kegyelem jele volt. Hat napig azután halálos aggodalmak között élt ott a leány. Társnéi irigykedtek rá, mert a háremhölgyek nem szeretik egymást, ők csak gyűlölni tudnak. Mindennap látta a szultánt, szelid, nyájas arca iránt önkénytelenül tiszteletet érzett, de ha arra gondolt, hogy őt szeretnie kell, elborzadt lelkében. A szultán legtöbbször a kedvencznővel töltötte idejét, de néha megesett, hogy egyik vagy másik odaliszknak veté a kendőt, és az nagy szerencsének tartatott vagy nagy szerencsétlenségnek. Egy szép szőke olasz leány volt ott, kit a nagyúr nagyon látszott kedvelni; egyszer a szép szőke lány elmulasztá szemeit lesütni a szultána előtt midőn vele találkozott. Másnap Iréne nem látta többé a leányt s midőn tudakozódott utána, hálótársnéja megsúgá, hogy az a mult éjjel megfojtatott. S akárhányszor lehet hallani éjjéli sikoltásokat a szerail titkos erkeleyén, s utána, mintha valami nehéz hullana a vízbe, és más nap rendszeren egy egy ismerős arc hiányzott a szerailból. Azok mind elbizott rabnők voltak, kik örömüket nem birták elrejtteni a szultán kegyei felett, s e miatt a vízbe hányattak. Senki sem kérdezősködött felőlük többet.

Janaki összeborzadva szólt közbe.

— Ugyan jó, hogy mind ez csak rege.

— Eljött végre a Beiram ünnepe, — folytatá Gül-Bejáze a regét — egész nap dörögtek az ágyuk a Bosporuson. Este kifáradva érkezett a padisah háremébe, a midőn a szultána Asszeki kézen fogá Irénét és oda vezeté a nagyúrhoz, s a más egyéb neki rendeltetett ajándokokkal, arannyal kivarrott jószágokkal és befőtt gyümölcsökkel együtt őt is átadá a padisah gyönyörűségének. A nagyúr nyájasan tekinté a leányra, mig az, mint az oroslány kálitkájába vetett őz, reszketett előtte, és midőn a szultán megfogá kezét, hogy őt keblére vonja, e szokat suttogá: „szüz Mária...“ És ime azonnal elhalványult a leány, szemei lezáródtak, és holtan rogyott le a földre. Nem első volt az ilyen jelenet a háremben, az ide hozott hölgyek mindegyike rendszeren

az ájuláson kezdi; a rabnők rögtön futottak hozzá, testét illatos szerekkel dörzsölik, átható szeszeket töltöttek arczára, jeges vizet csepegtettek szivgöd-rére; mind hasztalan! A leány nem ébredett fel és holt maradt más nap reggelig, a hova letették, ott maradt. Más nap ismét maga elé hozatta őt a padisah; elébb hizelgő szavakat mondott neki, megajándékozta szép ruhákkal, kősöntyűkkel, arany istifánnal, a rabnők körülfüstölék bódító illatokkal, megfőrszték hevitő ambra és nárdus fürdőben, vérlázító italt adtak neki inni. Mind hiába. A szüz Mária nevére ismét megszűnt minden vér forgás szívében, lerogyott, elhalt és föl nem ébredett semmi mesterségtől; ez így történt harmadnap is. Ekkor a szultána Asszeki dühre gerjedett ellene, s azt mondá, hogy ez nem Isten műve e leányon, hanem gonosz indulatból tettei magát halottnak, s rögtön parancsolá, hogy meg kell kinezni a rabnőt. Elébb jéghideg márványlapra tették a leányt egészen öltözetlenül; — nem reszketett! Azután lassu pártúz fölé tarták vasrostélyon. Nem mozdult meg. Azután veres hangyákat kerestettek elő a puszpángfák kertjéből, azokat bocsáták el testén. A leány meg sem szisszent mérges harapásaikra. Végre hegyes tüket szurdaltak körmei alá, és a leány még arra sem mozdult meg. Ekkor dühében korbácsot ragadt az Asszeki, s maga addig verte azzal a leány testét, míg bele nem fáradt, de lelket még sem tudott bele verni.

— Allahra mondom! — kiálta az elbeszélésnél Halil, öklével az asztalra ütve, — azon szultána megérdemlené, hogy börtörökbe varrva, a Borporusba vettessék.

— Hisz ez csak mese, szólta Gül-Bejáže, megsimogatva a jó Halil Patrona állát és folytatá. A szultán megparancsolá, hogy el kell Irénét távolítani a háremből, mert nem akarta az eleven halált látni maga körül; s a szultána oda ajándékozta őt a padisah kis öcsésének, ki a szultán testvérének fia volt. Szép halavány ifju volt a herczeg, mint rendesen szoktak lenni azok, a kiket az asszonyok nagyon szeretnek. A szerail külön részében tartatott ő fogva, mert bár minden öröme megvolt, pompa, gazdagság, rabszolgák vették körül, de a szerailt soha sem volt neki szabad elhagyni. A szultána maga vezeté hozzá Irénét, gondolva, hogy a leányon ülő varázst legkönnyebben meg fogják törni az ifju szép szemei. A halvány herczeg el volt ragadtatva a leány látásától, hizelgett, rimánkodott előtte, kérte, hogy ne haljon meg csókja, ölelése elől. Hijába. A leány ismét elalélt az első érintésnél s mintha hullát csókolna, a ki ajkát érinté. A herczeg ráborult, sirva kérte, hogy térjen magához. Nem hallá az és nem felelt. Végre maga is megszánta őt a szép szultána Asszeki, a köny, a rimánkodás, melly nem hatott a halottra, az ő szívet inditá meg; oda hajolt a halavány herczegre, átölelte őt gyöngéden, keblére vont a szeretettel és elkezdé őt vigasztalni, megcsókolva ajkát és szemeit, s a herczeg meg-

vigasztalódott és nagyon örültek egymásnak, nem volt senki más jelen, csak az alélt leány, ki csak annyi volt rájuk nézve, mint egy halott.

— Üm. — Mormogá magában a Berber-Basi — ezt is jó volt megtudni.

— Másnap oda ajándékozá a halvány herceg Irénét a fővezérnek. A fővezér is nagyon örült a leánynak, elvívé őt pinczéjébe, megmutogató a három nagy kádat, melly tele van arannyal és drágakövekkel, s azt mondá, hogy ezt mind neki adja, csak őt szeresse, megmutogatta neki a tömérdek drága ékszert, mellyet a palota eresze alá eldugva tart, és azokat is neki ígérte, kinálta az édes vizek mellett épült palotáival, minden esőkért egy palotát.

— Tüzet ezen palotákba! — kiálta fel hevesen Halil.

— No no fiam, legyen eszed — szólt Janaki, maga is sejteni kezdve, hogy ez alighanem több mesénél. A Berber-Basi is szörnyen fülelt a nagyvezér által eldugott kincsek emlegetésére.

— Irénét a kincsek látása sem hódítá meg. A szent szűz nevét soha sem hallgatá el, midőn férfi arca közeledék arcához, és az mindig csodákat tett.

— Én azt hiszem — szólt Halil, — hogy azok nem csodák voltak, hanem e hölgyben volt erős az akarat és holtak tetteté magát minden kinezásra.

— Végtére az határozottatott a rabnő felől, hogy ki kell őt állítani a bazárra, a nyilvános rabszolgák közé, és eladni a többetigérőnek. És ekkor megvette Irénét egy szegény zsidó, a ki mindenét érte adta; egy hó lefolytáig érintetlen hagyá rabnőjét a vevő, és a leány, kit sem kinezás, sem nagy urak kegyelme, sem kincs, sem hő gerjedezés meg nem hódított, megszerette a szegény szatócsot és többé nem rogy össze holtan, midőn forró ajk érinti arcát.

Ezt mondva átölelte férjét Gül-Bejáže s megcsókolá és szemébe mosolygott azokkal a nagy ragyogó szemekkel.

— Ez ugyan szép történet volt — monda Musszli nyelvél csettentve, kár, hogy tovább nem tart.

— Oh ne búsulj, jámbor müzülmán — szólt felállva helyéből a Berber-Basi. Van folytatása a mesének. Csak hallgassatok rám; a padisah eladatván a leányt a bazáron, rábizá Ali Kermeszre, az ő Berber-Basijára, hogy látna utána, mi történt ez odalisszkkal tovább? És a Berber-Basi megtudta, hogy a leány csak tetteté magát midőn elájult, és a Berber-Basi visszavitte őt a szerrailba, mielőtt férjével egy éjet töltött volna. Mert én vagyok Ali Kermesz! és te vagy Gül-Bejáže, azon Iréne nevű rabnő, ki holtak tetteté magát.

Mindenki rémulten ugrott fel helyéből, kivéve Janakit. Ő térdre esett a Berber-Basi előtt s átölelte lábszárait s úgy könyörgött neki, hogy tegye mind azt hallatlanná, a mit leánya most beszélt.

— Elvesztünk! — rebegé sápadtan Gül-Bejáže, ki egyszerre kijózanodott a mámorból, mit bor és szerelem idézett szívébe.

Janaki könyörgött, Musszli szitkozódott, csak Halil nem szólt semmit. Ő hallgatva tartá szorosán magához ölelve nejét, s arra gondolt, hogy előbb le hagyja vágni kezét, mint őt elereszszze.

Janaki roppant kincseket, pénzt ígért Ali Kermesznek, hogy hallgasa el a történeteket s engedje leányát férjénél maradni.

— Leányodat is elviszem s kincseid is enyimek lesznek. Halál fiai vagytok mind, a kik itt e házban lélekzetet vesztek, mert azon titkoknak hallása, miket e rabnő kifecsegett, elég arra, hogy háromszor meghaljon valaki. Parancsolom, hogy vedd fel fátyolod és kövess, ti pedig itt maradjatok, míg a debedszik a zsineggel értetek fognak jöni.

Ezzel elrúgta magától Janakit s odalépett a delnőhöz és megfogta annak kezét. Halil folyvást tartá őt átölelve.

— Jöszte velem.

— Szűz Mária, szűz Mária! — rebegé a hölgy reszketve.

— Védszentednek nincs rajtad hatalma többé. Téged férfi ajka érintett.

Jöszte velem.

Ekkor megszólalt Halil, tompa, mély, elbusult hangon.

— Bocsásd el nőmet Ali Kermesz.

— Hallgass eb! Egy óra mulva függsz kapud előtt.

— Még egyszer kérlek, bocsásd el nőmet, Ali Kermesz.

Ez felelet helyett egyik karjával ki akará szakítani a férje keblére borult nőt s másik karját Halilnak feszíté.

Erre Halil olyat sujtott öklével a Barber-Basi fejelágyára, hogy az egy árva szó nélkül menten összerogyott.

— Mit cselekedté! — kiálta Janaki ijedten. Megölted a szultán Berber-Basiját.

— Úgy hiszem, hogy megöltem — felelt Halil nyugodtan.

Musszli odaugrott Ali Kermeszhez, megtapogatta, a tűz felé fordítá.

— Meghalt biz ez. Tökéletesen meghalt. Ejnye Halil, ez szép ütés volt tőled. A profétára! ilyen ütést nem minden nap látni. Pusztá kézzel; csupasz ököllel így megütni valakit! Ha ágyú hordta volna el, sem halt volna meg tökéletesebben.

— De mit tegyünk most? — aggódék Janaki — A szultán kerestetni fogja elveszett Berber-Basiját. Tudva van, hogy ide jött álruhában, az eset kitudódik.

— Ne féljeteK semmit. — Biztatá őket Musszli. — Könnyü itt a tanács. Mielőtt kitudódnék a dolog, elmegyünk az Etmeidánra, beállunk a janicsárok közé. Ott keressen azután bennünket valaki. Ott legbiztosabban leszünk. Talvally történt, hogy a lázadó Dsefir chán, kit még a külső országokon is ha-

lálra üldöztetett a padisah, utoljára azon gondolatra jött, hogy beálljon jancsárnak, és itt Sztambulban biztosabb volt az élete a selyemzsinor ellen, mint mikor Rhodusba menekült. Beálljunk mindnyájan jancsárnak, én is, te is, Janaki is.

Janaki tiltakozott ez ötlet ellen.

— Csak menjetek ti ketten, majd mi addig leányommal elszökünk Tenedosba, s ott várjuk be tudósítástokat. Az egyik tömlő pálma szilvát én elviszem, a másikat osszátok ki a jancsárok között, hogy szivesebben fogadjanak.

Halil átölelé nejét, megcsókolá, megsiratta. Nem sok idő volt a bucsuzásra; a debedszik, kik a Berber-Basit kísérték, már nyugtalankodni kezdenek gazdájuk kimaradásán s hallatszott kopogásuk a ház körül.

— Hirtelen, hirtelen! ne sokat csókolózzatok, sürgeté őket Musszli, háttára véve az egyik tömlőt.

Halil még egyszer egy hosszú csókot nyomott Gül-Bejázé reszkető ajkára.

— Alláhra mondom, nem sokára látjuk egymást.

S már most ki jobbra, ki balra!

Musszli elvezeté Janakit egy felől a házak alatti pinczéken keresztül, Halil más felől a háztetőkön át menekült tova, s egy óranegyed mulva egyszerre értek mind a ketten az Etmeidánra. (Folytatjuk.)

A CHÁN KEGYENCZE.

(BESZÉLY.)

GYŐRI VILMOSTÓL.

(Folytatás.)

IV.

Egy negyedév után.

Negyedév folyt el azóta.

Sok idő a szenvedőnek, futó pillanat a boldognak.

E negyedév Mirza chánt egészen megváltoztató. Egész napokon át el volt a nélkül, hogy háremét meglátogatta volna; csak akkor érzé magát nyugodtan, ha Mária körül lehetett. Egész órákig szótlánul elmerengett annak lábainál, fel fel tekintett a gyönyörű kék szemekbe, és sokszor sohajra fakadt, ha abból nem látta az elégtelenséget mosolygani. A chán boldog volt, mert szeretett.

És Mária?

Hogy lett volna boldog szegény leány! Virág volt ő, melytől elragadák a nap sugarát, s helyébe kéz készítette meleget adnak, hogy az éleszsze és tegye virulóvá,

De adhat-e ez életet?!

Most is ott van Mirza chán Mari előtt.

Nagyszerű a terem s tökéletesen keleties. Fedelét aranyozott arabeszkék ékesítik, változatos művészi faragványban, különféle idomban. A falakat a legdrágább perzsaszőnyegek fedik, itt ott szakasztatván meg egy velencei tükör által. A szobe fehér és fekete márvány padlozatán perzsa és arabs szőnyegek simulnak. A falak mellett válogatott disznövénynek látszanak chinai porcellán edényekben. Veres bársony kerevetek nyulnak végig a terem oldalain, gazdagon, aranyos rojtokkal. Háromlybu állványokon kisdud ércedényekben füstölög az ambra, oly kedves, oly kábitó illatával.

Az ablakok tábláin besüt a leáldozó nap bucsúsugara, s tündéri fényt vet két személyre.

Az egyik Mária, a másik a chán.

Mária a veresbársony kereveten foglal helyet. Hosszú fekete fűrtjei oly kedves rendtelenségben omlanak el vállain, s közülök kicsillog a gyémántköves drága fejk. Válláról fehér foszlány omlik le, mellynek ujjai könyökön felül felvannak csiptetve, hogy a hókarokat egészen kimutatják. A foszlányt Máriának derekához veres selyemszalag szoritja, meslynek vége gazdagon aranyozott rojtokban végződik, Égszínű szemei oly fájdalmasan tekintenek, ajkairól örökre elmúlt a mosoly, arczainak szende rózsái lehervadtak.

A másik egyén, ki Mária előtt helyet foglal, a chán.

Fejét egyszerű kis főveg fűdi, míg vállain bő öltöny nyúl végig, kivarrva arannyal. Szeméből elégtelenség, kimondhatlan érzelem tekint, vágyó pillantata mindig egyedül a holgyön függ.

— Miért vagy oly szomorú ismét lelkem udve — szólal meg a chán, hevesen megszorítván Máriának jobbját — Allah nem halgatá meg imáimat, mióta enyim lemert egyedül azért imádkoztam azóta, hogy küldje le hozzád vigasztaló angyalát, derítsen ajkaidra mosolyt, csillagszemeidbe vidám pillanatot. Szólj lelkem udve mi bánat bántja szivedet? Óhajtasz kincset: mindenem legyen a tied, ohajtod hogy egyedüli nőm légy s a háremnek minden hölgye még ma, még ezen alkonyaton szünjön meg élni. Megteszek mindent, mindent, csak jutalmam egy nyájas szó, egy szerelemtelt tekintet legyen!

— Kincset nem ohajtok — szólt fájdalmasan a gyönyörű leány — kincsre nem vágyom; háremhölgyeid éltét hagyjad meg, mert kedves az élet, bár rabságban éljük is azt; hanem ha szerelmed szent és nemes, adjad vissza hazámat, atyámat, kedvesemet.

— Ne, oh ne kérd azt tőlem Mária, mit nem tehetek — szólt fájó érzélemmel a chán — mindent, mindent csak ezt ne. Tudod hányszor mondám el előtted, hogy te vagy egyedüli boldogságom, éltem, üdvöm, mindenem! s te mindezt elakarod tőlem rabolni?

— Hatalmas Mirza — kézdé újra esdeklőleg a lány s kis kezeit összekulcsolta — tedd meg ez áldozatot; a nélkül három szivnek osztas örökös kint, s ha megteszed, három sziv nyeri vissza egyszerre üdvösségét. Bocsáss, oh bocsáss el, üzz el tőled námorultan, segély nélkül, gyámtalanul, csak add vissza szabadságomat és én áldani foglak érte véglehellemig.

— Oh Mária — válaszolt szerelmének egész hevével a chán — el lehet-e oltani a napot, mellyet Allah meggyújtott, ki lehet-e meríteni a tengert, le lehet-e ra

gadni a csillagokat? Lehetetlen; s mégis mindez könnyebben végbevihető, mint kioltani szerelmemet. Inkább a halált százszor, mint téged elveszteni egyszer.

— Boldogtalan, szerencsétlen én! — szólott a fájdalom hangján Mária, s tiszta könnyecsek omoltak arczaira.

— De hát miért vagy olly elégületlen sorsoddal — szólalt meg kis idő mulván a chán — nem teszek-e eleget minden vágyaidnak, nem hanyagolok-e el mindent, mindent, csakhogy vágyaidnak eleget tehessenek? olly visszataszító-e arczom, hogy azt csak egy pilantásra sem méltatod?

— Nem, nem Mirza — viszonzá zokogva a chán kegyencze — nem, te szép vagy, szebb mint minden férfiú, jó és nemes vagy, hogy nincs hozzád hasonló férfiú sehol, és én még sem, még sem szerethetlek. De épen azért mert nemes vagy, bocsáss engem szabadon, hagyj visszamennem oda, hol egyedüli üdvömet találhatom fel, hogy újra lássam őket, kik minden boldogságomat tevék.

— Mária — szólott szenvedélyesen a chán — töröld le gyönyörű könyeidet s ne kivánd a lehetetlent. Mig honn magány volna, itt mint nőmet egy egész ország ural.

— Oh ne hidd chán; mit ér nekem a világ minden birodalma, ha elvesztettem atyámat, kedvesemet?

S újra fájdalmas zokogásban tört ki.

— Ne sirj, ne sirj lelkem üdve, mert én is könyezni fogok, s az illetlen férfiúhoz — mondá a chán — ne sirj, mert félek hogy könyeid eloltandják szemed gyönyörű lángját.

— Mondd a gerlének, hogy ne zokogjon — viszonzá a chán kegyencze — midőn párvát veszted, s megfogadhatja-e szavadat? sokkal mélyebb e szívnek fájdalma, semhogy azt szavak enyhíteni bírják. Add vissza szabadságomat és . . .

A chán keserűen rázta fejét.

— Inkább életemet kérd, minthogy téged elveszítselek — viszonzá — soha, soha egy percet sem élhetnék birhatásod nélkül.

E perczben hangosan rivalgó kürt haliatszék a cháni palota előtt.

Követek érkeztek a hadseregtől — szólott a chán, fölugorván egyszerre helyéből — megbocsáss Mária, de távoznom kell; ez időnkivüli tudósítvány semmi jót sem jelenthet.

Mária pedig karjaira nyugtatá angyalfejét, s keservesen sirt.

* * *

Két óra mulva a chán ismét visszatért.

Vonásain nem volt többé látható az előbbi nyugalom, az a kedves élénkség, melly csak kevés idővel ezelőtt olly igézővé tevő ezen szép férfias arcot. Azon nyugodtság helyett most élénk felindulás volt látható a chán szép arczvonásiban s pillantása is olly nyugtalan vala.

— Allah őrizzen meg, lelkem lelke szép Mária — s lehajlott, hogy a gyönyörű homlokot megcsókolná.

A leány reszketve pillantott fel.

— Te távozol — szólott félénken — s engem mégsem bocsátasz szabadon?

— Oh ne keseríts Mária távozásomkor is — viszonzá Mirza — ugyanis, ki tudja láthatlak-e újra? Táboromból jöttek a hírnökök, egyedül személyes megjelenésem szeresheti vissza a diadalt. Öt ezer legjobb bajnokom elveszett; sietnem kell oda, hol

a halál zúg s kérlelhetlenül találja az ártót, ártatlant. Ki tudja nem fog-e engem is érni? Oh Mária, ha csak egy kicsiny érzelem van is irva kebleden irányomban, minő csekély az esőcsepp a tenger árjához: bocsáss meg mindazért, mit eddig irányodban tevék, bocsáss meg és imádkozzál értem Allahhoz, ő meghallgatandja bizonyosan imádságát legszebb angyalának.

Hosszú csókot nyomott a hölgy halvány homlokára és eltávozott.

Merengve pillant a kegyencz arra nyugot felé; oda, oda, hol az ő hazája van; oda, hol ősz atyjával vőlegénye együtt zokog, nem tudván sorsát szerettüknek.

A nap leáldozott már, a nap utósugarai aranyozzák meg a hegyek ormait.

V.

Apa és vőlegény.

Nem sok idő mult el még, mióta a chán Baktiseraí falai között eltávozott. Távozása után a cháni palota élénktelen lön; a hosszú sikátorokon csupán a fekete örök lépése kongott.

Illy elhagyatva áll most is a palota. Benn minden, minden csendes, körülötte fekete éj terül a vidéken.

A vihar tombol, a szél zúg.

Fekete felhők keveregnek az égen, s csak néha át átfutó villám hasítja őket keresztül. Vastag cseppekben hull az eső, s tompán ütődik a palota ablakaihoz.

A vihar zúg, a szél süvölt.

E viharban két lovag siet szóltlanul Baktiseraí falai felé.

Künn a hegyeken embervastagságu fákat tördel el derékban a szél, hogy azok recsegeve omlanak a földre.

Czikázó villámok szaladnak végig a fekete égen, s utánuk földetrazó dördületek hangzanak.

A vihar ordít, a szél zúg.

Hallgatagon, némán, szóltlanul halad egymás mellett a két lovag.

Amint néha néha egy egy futó villám czikáz keresztül a fekete égen, kivethetők némileg vonásaik.

Az egyik lovag ősz, szakállas férfiú, fekete köpenybe burkolva, fekete paripával.

A másik hasonló öltözkű, csakhogy arca az ifjuság legdeliebb, legszebb korára mutat.

Halad halad a két lovag, némán, szóltlanul . . . csak a vihar ordít, csak a szél süvölt.

A mint fölfelé haladnak a hegyen, mellyen át Baktiseraiba juthatni, egyszerre az út sűrű erdőség közé vezet. Százados cserék emelkednek magasan, mellyeket a szél hajtogat ide s tova.

Egyszerre czikázó villám fut alá a fekete felhők közül. Hangos recsegeés követi a világló sugarat, s utána egy vastag csere kapott egyszerre lángot. Eget és földet rázó dördület mordult végig az ég ivén, s azt háromszorosan visszadörgé a vízshang.

A vihar ordít, a szél még jobban dühöng.

A két lovag halad szóltlanul, hallgatagon.

Már elérték a hegynek legmagasabb ormát, ekkor hasítá végig ismét egy fényes

villám az eget. Világánál jól ki lehetett venni Baktsiserait. — A Tsuruksza a hosszú és nagy esőzés után megdagadott s elhagyta partjait, előnté a virányt.

— Kedves atyám — szólt az ifjabb lovag — bocsásson engem egyedül előre, hadd veszszek el magam, hiszen egész mennyemet már ugyanis elvesztém.

— Ha te megtudsz halni menyasszonyodért, én is megtudok halni egyetlen gyermekemért. — Menj vissza és gyujts meg egy galyat annál a villámsujtotta fánál, úgy legalább biztosabb lesz utunk.

Az ifju lovag szóltanul engedelmeskedék. Néhány percz mulva lobogó üszökkel tért vissza.] (Vége köv.)

TAVASZVIRÁNY TÉLI RUHÁBAN.

III.

Legtöbb esetben a vizsás eljárás okozza szobai virágaink elpusztulását, ez kétséget nem szenved, és kivált az öntözés az, miben igen kevesen tudják eltalálni a kellő mértéket. Vagy elhervadnak a virágok szomjuság miatt, vagy olly tulsággal öntöztetnek, hogy a föld színén penész mutatkozik, a föld megromlik, és a virágrügyek a sok vizrészek felvétele által rothadásba mennek. Itt azon kérdés támad tehát, hogy a virágot hányszor kell öntözni, naponkint-e? vagy minden két- három- napban egyszer.

Ki figyelmet fordít virágaira, az tapasztalni fogja, hogy egyik virág gyakoribb, a másik ritkább öntözést kíván, következképp itt általános szabályt felállítani lehetlen. A szoba melege, a külső levegő minősége, a növény egészségi állapota, sőt a föld, mellybe ültetve van, ezek mind olly tényezők, mellyeket az öntözésnél számításból kihagyni nem szabad, s az öntözést akkor kell végezni, midőn a növény azt kívánja.

De honnét lehet ezt megtudni, mert hiszen midőn a növény hervadni kezd, már oda van? kérhető valaki. Az igaz s épen azon jelek megügyelésében áll a virágtenyésztés egyik főrésze, mellyek csalhatlanul mutatják az öntözés szükségét vagy mellözhetőségét. A gyakorlott virágtenyésztő csak érinti a cserépet s tudja kell e öntözni vagy sem. Egyébiránt legbiztosabb: megvizsgálni a földet; ha ez egészen addig száraz, meddig egy ujj lehat a gyökerek sérelme nélkül, úgy öntözni kell, ellenkező esetben nem. Másik próba, melly szinte igen biztos: kopogtatni a cserépen, és ha tiszta hangot ad, jele, hogy a föld kiszáradt és elvált tőle, következőleg az öntözés ideje itt van, ha pedig a hang tompa, úgy a föld még eléggé nedves. A különbség ollyforma, minő a teli s üres hordók kopogtatásánál észrevehető.

Ha tehát a cserép hangja öntözést kíván, addig kell a vizet cserépbe önteni, míg az alsó nyíláson nem kezd kifolyni, mert különben megtörténhetik, hogy az öntött viz félig sem hat át a cserépbeli földön, s a virág legalsó gyökérszájai, mellyek pedig a legfőbb táplálkozási szövet képezik legvékonyabb elágazásaikkal — nem kapnak vizet és a növény senyvedése bekövetkezik.

Bármilly ellenségei is legyenek tehát némelleyek szobai csin tekintetéből a cserép csészéknek, ezeket alig lehet egészen nélkülözni, míg más részről nagyon igaz, hogy

épen a csészék vizás eljárásra vezettek már nem egy virágtenyésztőt. Mert igen gyakran lehet látni a virágcserepek alatt vízzel tölt illy csészéket, nehogy a virág szomjazzék, pedig ez a legnagyobb hibák egyike a virágtenyésztés körül. Ha a növény illy módon folyvást vízben áll, a gyökerek rothadást kapnak, s ez a virág halálát vonja maga után. Ennélfogva a csészék csupán a kifolyó viz felfogására szolgáljanak, s öntözés után egy óra mulva rendszeren kiüritendők.

Öntözés előtt a földet egy hegyes fával felásni s a cserép közepére halmozni szükséges, a vizet pedig a cserép szélében kell körülönteni, mert a virág legfinomabb s a nedv felszívására szolgáló gyökerei ezen irányban vannak.

Ha a virág egészséges és a föld rendben van, a felesleg öntött víznek sebesen kell az alsó nyíláson kifolyni, s ott hol ez nem történik, hanem a viz lassanként szivárog le, baj van, min segíteni szükség, mer annak jele, hogy a nyílásnál dugulás van, mi a felesleg vizet is cserépben tartja s ez gyökérrothadásra vezet. Illy esetben tehát a cserepet tenyérre fordítván, annak szélét köröskörül mindaddig kell vigyázva az asztal sarkához veregetni, míg a föld mindenütt elválik a cseréptől s lassan ki csúszik.

A dugulás leggyakoribb okai: vagy hogy valamely bogár eszközölte azt turásai által, vagy a nyílást rosszul készíté a cserepes kívülről befelé, s ez által a viz kifolyását gátló emelkedés támadt a nyílás körül, vagy végre az által ha a cserép fenekén nincs elég összetört cserépdarab s e morzsalék nem elég nagy cserépdarabokkal van befedve s így a lefolyó viz által nyíláshoz hordott finom föld azt beiszapolta. Mindhárom esetben könnyü segíteni. Az elsőben egy hegyes fával vadászatot kell tartani a bogárra míg elő nem kerül; a másodikban a nyílás körüli emelkedések lereszelendők és a harmadikban friss cserépdarabokról kell gondoskodni.

Ha e műtételnél az ember azt tapasztalja, hogy a bogár lerakta a földbe tojásait, vagy hogy a dugulás következményeként már gyökérrothadás állott be, jó földről kell rögtön gondoskodni s az átültetést azonnal megejteni, a gyökereknek csak pár óráig is a cserépen kívül tartása a növény egészségére ártalmas lévén.

Azt hogy a felesleg víznek nincs elég könnyü lefolyása, több jelekből észre lehet venni. A föld sokkal lassabban szárad ki, mint a mellette levő hasonló virágoké sötétebb, csaknem fekete színt kap s penészek mutatkoznak a felületen; a cserép folyvást nedves, hideg, s az ágak hegyei halványulni kezdenek.

Eme jeleket a virágtenyésztő rendszeren észre szokta venni, hanem oka után nem nyomozódik, s innét van igen sokszor, hogy midőn a virágnak épen a sok nedvesség ártott, a bajon még tulságosabb öntözéssel akarnak segíteni. Hányszor történik, hogy a virágtenyésztő látván virágai halványulását — kuruzslók tanácsára, mert hiszen a virágajok orvoslása körül is akadnak kuruzslók — ezek tanácsára tehát trágyavízzel, húsléval, vérrel, szappanvízzel, sőt borral, kávéval kezdi öntözni virágait, s a helyett, hogy a bajon segítene, még inkább növeli azt.

Lehet mondani, hogy a legtöbb cserépvirág az öntözés körüli vizzásságok miatt pusztul el. Sokszor feledékenységből két három napig nem öntöztetik a virág; a föld nincs elegyengetve, az öntözés által támadt vizmosásokban kilátszanak gyökerei, s ekkor eszébe jut a virágkedvelőnek, hogy cselédjének három nap óta nem parancsolta az öntözést; behozzák a hideg vizet, s a meleg szobában levő növény gyökerét leöntik vele.

Azután csodálkoznak, hogy a virág elpusztul, pedig kapott elég vizet! \triangle

NEMZETI SZINHÁZ.

Nov. 12—18. A heti sorozat következő volt: Kunok; opera. Tamás bátya kunyhója; dráma. Hunyadi László op. Alvajáró op. Paul Jones a kalóz dr. Rigoletto op. Vilette marquisnő dr. Mult szombatra a Hugonották volt jelentve, de közbejött körülmények miatt Hunyadi Lászlót kelle adni; s ehez még Füredinek hirtelen történt rosszullete is járult, mind a mellett a közönségnek nem volt oka panaszkodni élvihiánya miatt, s Füredi állapotára nézve megnyugtatta azon körülmény, hogy csakhamar fellépett Rigolettóban. — Lesniewszka kétszer lépett föl. — Vilette marquisnő s Paul Jones adatása nem csinált olly nagy közönséget, minőt az előadás érdemle. — Rigolettóban Gilda szerepében Tipka k. a. tón kísérletet.

* * Színházunk igazgatósága szerencsés volt a berlini királyi udvari színház első tánczosnőjét, a világhírű Taglioni még hirhedettebb leányát Taglioni Máriát nemzeti színpadunk számára hat vendégszerepre megnyerhetni a fentisztelt udvari színház első tánczosával, Müller Károly úrral együtt. A tisztelt művésznő az európai idealtánczosnők között tagadhatlanul a legszebb tünemény, kinek szépségét a valódi művészet ihlete emeli. Nem hallgathatjuk el ez úttal azon szíves áldozatkészséget, melyet a tisztelt művésztársak nemzeti intézetünk irányában tanusítottak, miszerint e vendégszerepléseik idejét jövő évi szerződött szabadságidejükbe engedék betudatni, a mi ránk nézve megjelenésüket annál becsesebbé teszi.

* * Régóta érezhető életszükség volt színházunkra nézve egy magasabb képzettséggel bíró énekmester megszerzése, mely hiányon segíteni azonban intézetünknek soha sem voltak anyagi módszerei. E napokban egyike Pesten lakó áldozatkész főurainknak saját költségén elhozatá az olasz énektanítók egyik leghirhetőbb mesterét, Gentiluomo János urat, azon eléggé nem méltányolható határozattal, miszerint általa nemzeti színházunk számára hazai tehetségekből művészi egyéniségeket képeztessen saját költségén. Ha meggondoljuk mennyi szép tehetség veszett el e téren jelentékenységre nem vergődhetett kardalnokaink között, kiképzetés hiány miatt, őszinte örömmel üdvözölhetjük a tisztelt honfinak ezen intézetünk jövőjét szilárdító nemes törekvését. Fel vagyunk hatalmazva ez alkalommal, utasításul adhatni mindazon t. cz. művészeknek és művésznőknek, kik szép és terjedelmes hanggal s hivatottsággal bírnak, miszerint a fentisztelt énekmester, Gentiluomo János úrnál (Angol királyné, III. emelet) magukat délelőtti órákban jelenthetik, s ha énekhangjuk figyelemreméltónak találhatik, kellő kiképzetésben részesíttetnek. Az áldozathozó hazafinak mentül kevesebb szóval mondunk köszönetet. A tény beszél. Most még csupán egy drámai conservatorium felállítása lenne hátra ohajtásaink közt, hogy intézetünknek semmi tekintetben se legyen oka aggodalmakra a jövőre iránt.

* * Gentiluomo ur egyik tanítványa, Ács Sarolta kisasszony e napokban fog színpadunkon vendégszerepeltetni, Maffio Orsini szerepében. Énekéről elragadtatással beszélnek.

- * * Taglioni kisasszony jövő kedden kezdi meg vendégszerepléseit színpadunkon.
- * * Az operabálok adhatása iránti rendelet felsőbb helyekről már megérkezett.

A Katalin bál azonban ezuttal elmarad, miután e névnap jelenleg péntekre esik, s ha előtte való nap adatnék is, csak éjféli órákig tarthatna.

* * * Jövő szombaton adatik szinpadunkon: Ördög Robert, nagy dalmű. Szombathoz egy hétre Manlius Sinister.

TARKA KÉPEK.

E napokban következő érdekes levél küldetett szerkesztőségünkhöz. Jónak találjuk azt egész maga mivoltában közleni.

T. cz. Igazgatóság ur! Azt hallom, hogy a tisztelt Igazgatóságnak van sok üres ház. Nem lakóház értem, mert az jó volna, hanem üres színház. Én megmondom az oka ennek az üres színház. Én magam im Jahre anno 1846-dik esztendőben egész esztendőre abonirozva voltam a színház. Das heist, ismeretségben voltam a jegyszédőné leánya vele, s az mindig beeresztette engem, vagy mással beeresztette — te — te engem. Én akkor minden darab megnéztem; akkor voltak csak tömött közönség. Jérum! Hogy tömték! Most már nem tömnek a közönség. Ezt én olvasom a Divatsarnokban. Derék lap. Olvassa el a t. cz. Igazgatóság ur. Tehát miért nem tömnek a közönség a színház benne? Megmondom. Hajdanonta adtak szép darabok a színház, adtak híres darabok, a kik mindenki szeret, miért nem adják most? Egyszer láttam benne egy szép darab. Gyönyörű szép szöke fiatal ember irta. Mintha most is látnám azok a szép kék szemek a gedves Kendey Gézáé neki. Deschtvérek oder Tesdféreg, oder wie heisst ezt a darab. Annyit tudok, hogy „féreg“ van benne. Ist zum küssen. Furorét csinált! Másnap tele voltak vele az ujság, még engem is emlegettek, a mint a czédulát olvastam, én az óta mindig vartam, hogy mikor adják másodiksor, huszadiksor? mint a falsche Pepitát. Soha se többet. Ezért nem járok én többet a színház. Ha tehát még akarja az igazgatóság ur, hogy a mit hajdanonta érezék, tömött közönség legyen a színház benne, miért nem adatja Kendey Géza? azt megnézném ma is. Kérem ezt a levelet kinyomatni a Téli-bab, de úgy, hogy Géza meg ne tudja. Maradok a t. cz. Igazgatóság urnak, tisztelt pártfogója N. N. Retekutcza, Nro n. n. vis a vis a padlásajtóval *).

Hugli officzinája.

Hugli. No most fogadtak el egy darabot J—tól. Manlius Filiszter, vagy Torniszter, vagy mi? Tudom bizonyosan, hogy már holnapután ki lesz téve a heti rendbe. Óh J—nak hizelkednek, protegálják.

Stuczli. Nincs kitéve biz az, sőt még négy hét mulva sem jön színre.

*) Tisztelt N. N. ur, vagy asszonyág! A jelen igazgatóság olly ártatlan ebben az egész bűnben, mint a ma keresztelt gyermek, miután soha sem a testvéreknek, sem Kendey Géza urnak hírét sem hallotta, de ha csakugyan illynevű szerző és illy czimű szindarab hajdanonta létezett, utána fogunk járni, s örömünk bizonyára nem csekélyebb leendő, mint az öné, ha abban egy eltemetett irodalmi kincsét fedezhetünk fel, melylyel színházunkban a régi boldog időket a drámára nézve újra fel-eleveníthetjük.

Szerk.

Hugli. Ah! No ez aztán a méltányosság! Még J— darabjával is így bánunk! Égre kiáltó ez Stuczli. Szegény J—.

Stuczli. No iszen nem is adhatják már holnap, mert csak előkészületek is kellenek hozzá.

Hugli. Ohó! Ez hát az ok. Természetes, J— darabjához okvetetlenül pompás diszitmények kellenek. Legalább három új függöny, s rettenetes masinériák, egy egész orgia lesz benne, eleven párduczokkal, meg kitömött Bacchussal, belekerítik négy öt ezer piaszterbe! Híjjába, a kinek Pilátus a barátja! stb.

Stuczli. Nem olyan előkészületeket értettem. Hanem a betanulás ad annyi dolgot.

Hugli. A betanulás? Ez már aztán a példátlan hanyagság! Szegény J—! volnék csak én az ő helyében, majd megmutatnám én az igazgatóságnak, hogy.

Stuczli. Igen de J— maga is úgy kívánja, hogy akkor adják.

Hugli. Ó is azt kívánja? De hát hogy meri kívánni? Volnék én csak igazgató, majd megmutatnám, hogy.

Néhány hét előtt két magyar lapszerkesztő találkozik egymással. A pepitaphus éppen akkor kezdett alábbhagyni, s már közelgetett a cholera-camara. A szerkesztő dühös volt és esküdött minden réztollra, hogyha még Camara is fellép a nemzeti színpadon, ő mártýrrá teszi az igazgatót. B. szerkesztő fogadott vele egy palaczk pezsgőben, hogy nem fog föllépni. Most már tény, hogy itt nem kamarázunk, s most A. szerkesztő szidja az igazgatót, hogy mért nem hozta el Camarát? Természetes, Neki egy pezsgőnyi kárt okozott.

Ad vocem pezsgő még egy anecdotá.

X., szerkesztőhöz visz Z., költő egy verset. A vers tetszik és elfogadtatik. Mit ad érte? Ez az életkérdés. — Barátom, ez olyan szép, hogy megér egy palaczk pezsgőt. — Nem ihatnám most, inkább szeretném az árát. Jól van, jöjjön érte, mikor ki lesz nyomtatva. A vers megjelen, a költő is megjelen: — ide azzal az öt forinttal — Micsoda öt forinttal? — Annyi egy palaczk pezsgő ára. — Ifju hazafi, nem tenném fel önről azt a nemzetietlenséget, hogy francia pezsgőket forgatna fejében, én magyar pezsgőt értettem, s annak az ára 2 ft 30 kr.

BUDAPESTI HIREK.

> **Irodalmiak.** Arany János *Toldija* diszkiadásban Heckenastnál megjelent; továbbá Homeros *Iliás*-ának kiegészítése fordítva Szabó Istvántól, az első fele még ez év martiusában jelenvén meg, az egésznek ára 1 ft. 30 kr. Orosz Ádámtól *Ida* vagy a *pusztai sir* novvella, mely azáltal tűnik fel, hogy az egész egyetlen íge nélkül iratott, a nélkül, hogy e miatt rajt valami szembetűnő előtetés látzanék. Degré Alajos legujabban írt „*A kaczérnő*“ czimű regényét Müller Emil könyvtárus fogja képekkel diszítve kiadni, ugy szinte a Vahot Imre által szerkesztendő *Thalia* 2. kötetét is. Gaizago szinte egy regényt szándokozik közrebocsátani, czime: **A meggyőződés.**

> Beregszászi úr hangversenyt akar rendezni, mellynek költségét ő maga viselendi, a jövedelmet pedig elhunyt *Gara* i árváinak ajálja.

> A részvét, mit költőnk Gara i-nak elhunytá költött, már tettekben is nyilatkozik, — pár naptól sűrűbben érkeznek az előfizetések összes műveire.

> Minden tudomány és irodalom kedvelő előtt érdekes leendő azon hír, miszerint az egyetemikönyvtár épület jövő tavaszra két emeletessé fog kiépítettetni, hasonló van tervben az orvos egyetemnek hatvani utcára néző kiépítettlen, jelenleg földszinti szárnyával is.

> Fővárosunkban ez utóbbi években örvendetes haladást tapasztalhattunk a könyv olvasás mezején; csak nem rég rendeztetett a casino könyvtára, hasonló fog a Lloydársaság és a központi müegylet is az állandó képtárlat helyiségén felállítani. Csak Pesten van két kölcsönző könyvtár, mellynek mindegyike a legnagyobb részvétnak örvend — csupán az van még hátra ohajtandó, vajha a magyar irodalom jobban volna bennök képviselve, — mi egyébiránt csak a közönségtől függ, mert az árus állásának természeténél fogva azon czikkekkal ruházza be boltját, mellyek leginkább kerestetnek. A városi község birtokában levő Frankféle könyvtár is ki fog nyittatni a közhasználatnak, s így még csak a magyar akademia muzeumi könyvtára áll használatlanul elzárva, — melly tekintetben azonban szinte a legjobb reményekkel tápláljuk magunkban.

> Elhunyt költőnk, Garay halálának hire még a nép rétegében is részvétre talált. Fóth helység előljáróit küldte be, hogy a helységet képviselnék a költő temetésén.

> Az „irgalmas nénék“ szerzete, ma fog ünnepélyes szertartással ő eminentiája, a bibornok herczeg primás Scitovszky k. János által Teréz városi épületükben beiktattatni. A nevezett szerzet még eddig hat tagból áll — kiknek üdves feladatuk az elhagyott szegény árvák felnevelése és az ügyefogyott betegeket ápolása.

> Az évek előtt elhunyt egri érsek, Pyrker, — kinek nevét már a nemzeti muzeumban általa felállított képteremből minden hazafi ismeri — 20 év lefolyása alatt nyilvános épületek és alapítványokra 900 ezer váltót költött — — olly példa, melly önkénytelen Báthori Miklós és Migazzi váci püspökök neveit hozza vissza hálás emlékezetünkbe.

ZAFIRIÁDA.

Miután feltehetjük, hogy ezen zuglap olvasó közönsége között akadnak, a kik e czim hősét nem ismerik, kezdjük azt egy biographiai kivonaton.

Ezen zafir nem ama drágakő, melly harmadik helyen következik a gyémánt után, nem is a mi tiszteletreméltó collegánk dr. József Zafir, a ki szerkeszti a Pester Postot, hanem egy derék gentleman, a ki lakik Bécsben s ott szerkeszt egy lapot, mellynek neve Humorist; ir humoristicus felolvasásokat, azokkal eljár vidéki városokba, földőkbe, s mint csinos szinpadi alak, azokat maga felolvassa s mint ügyes Geschaefmann, a páholy- és zártszékjegyeket maga el is hordja a földői uraságokhoz; a mi mind igen tiszteletreméltó s a házalás betiltásaig nem is subsummálható foglalkozás.

Néhány év előtt Zafir úr a hová csak lehetett, humoristicus felolvasásai közé beszötte azt, hogy ő magyar, és hogy ő erre büszke. Nem haragudott érte senki. Ez évben le is jött Pestre és emlékezetében tartván, hogy itt Liszt Ferencz hazánkfia haj-

dan diszkardot kapott, kétségtelennek tartá a tiszteletkafánt, melyet keleti nemzeteknél szokás osztogatni.

A nemzeti színház igazgatója azonban nem csak azt a figyelmetlenséget követte el, hogy őt fel nem lépteté, hanem a diszattilát is a helyett hogy neki varratta volna, az itt szereplő Ira Aldridge kis fiának ajándékozta.

A következő termézetes. El lehet gondolni, hogy egy szép zöld attila arany gombokra és egy szép karmazsinnadrág, nem olyan dolgok, a miket könnyen veresmerzolni lehessen.

Zafir úr hazament, s azonnal semmivé tette az addig folyvást magasztalt Ira Aldridgeot, a kinek fia az attilát kapta, semmivé tette a magyar journalisticát, mely az attilát megemlítette, semmivé tette az igazgatót, ki az attilát varratta, szerencséje a szabónak, a ki az atillát varrta, hogy őt ki nem tudta, mert azt is semmivé tette volna.

És azóta már most haragszik Zafir nemesak ezen vétkes emberekre, hanem mindazokra, kik valaha attilát viseltek, és azokat mind semmivé teszi.

Mult lapjaink egyikében egy egyszerű tényállást mondánk el róla.

Erre ő valamelyik Humoristban egy nem annyira finom, mint hosszú cikkben látszik válaszolni, mellynek czime: Gulyás Délibáb mit Paprika, mely cikk folytán tizennégszer fordul elő ezen szó Lüge, s ezzel azt hiszi Zafir úr, hogy czáfolatot irt.

Nem szándékozunk visszatérni azon cloaka szagu elménczéségekre, mikkél Zafir ur e cikkben olvasó közönségét traktálja. Heil dem Publicum, mely azokat goutirozni képes. Meg vagyunk felöle győződve, hogy az igen tiszteletreméltó német közönség nagy része még a Schoder tanár ügyében folytatott polemiái óta jól ismeri Saphir úr véleményeinek becsét és értékét, mely két szót kívánjuk össze nem zavartatni.

Attól is nagyon őrizkedünk, hogy mig Z. úr a magyar nemzetiségre elménczedik, mi tromful az ő nemzetiségét hánytorgassuk. Ez nagyon kisszerű és megvetésre méltó tett volna tőlünk. Mi a héber nemzetiséget ohajtjuk tiszteletben tartani s annak rovására nem keressük a népszerűséget. Az ilyen bambocciade Z. úrhoz illik, hozzánk nem.

Zafir úr minden bizonyítás és czáfolás helyett elégnek tartja azt, hogy egy igen egyszerű tényállásra merész tagadással és a Lügnér szónak teleszájjal köpködésével feleljen. Ehhez minden criminalinquisit szokott érteni. Olonne úr levele egyebet nem bizonyít, mint hogy Olonne úr bátor férfi s nem szereti, ha azt hiszik róla, hogy őt kényszeríteni lehet. A tény nincs megezáfolva.

Z. ur elismeri, hogy azon szerződést, mely Camara Petra asszonynak lehetlenné teszi szinpadunkra fellépését, ő iratta alá Olonne urral. Tehát csak tessék azokat a Lügéket Nro XIV. az illető ágiókkal és kamatokkal együtt remboursozni.

Azokra a gyöngédtelen czélzásokra, mikben nekünk Z. ur nemzetiségünk kicsinységét hányja szemünkre, nincs mit felelnünk. Az igaz, hogy mi csak kis zügközönség vagyunk, s ez Z. úr szemei előtt lehet igen nevetséges dolog.

Egyébiránt Olonne úr megnyugtatóására mondhatjuk, hogy a kellemetlen körülmény nem fog bennünket gátolni abban, hogy társulata művészi érdemei iránt méltó elismeréssel viseltessünk. Kívánjuk egyúttal helyreigazítani azon tételét, miszerint a helybeli magyar és német színházak között versenyzés létezik. Ez bizonyára tisztán művészeti verseny és a két színház közötti barátságos viszonyokat soha sem zárja ki.

Végül Zafir úrnak van egy sajtószertű ajánlata, tudniillik, hogy ha a nemzeti

színház igazgatója fordulandott hozzá hasonló szivességekért „**ugyanazon** lépéseket ö érte is megteendő.“ (Tudniillik, hogy a mi kedvünkért épen ugy ki-zárta volna a német színházat). Tudjuk azt. Ismeretes előttünk Z. ur pártatlansága. Hanem ez uttal ezer köszönet. A nemzeti színház igazgatósága jelenleg nincs olly álldott a n y a g i körülmények között, hogy Zafir urnak e dr á g a barátságát és párt-fogását illő en méltányolhatná.

BÉCSI SÉTÁK.

VII.

November 16.

Színházaink mult héti előadásai mind csupa ismételésekből állottak. A várszínház igazgatósága minden áron iparkodik Bauernfeld urat a végképeni bukástól megmen-teni, és e czélból majdnem minden másod este az „arszlánok“-at adatja elé. Utoljára olly üres volt már a színház, mikép itten még soha sem láttuk. Mindazonáltal holnaputánra ismét az „arszlánok“ vannak jelentve. Beesüljük ugyan t. igazgatóság-nak ama nemes törekvését, melly szerint lehetőleg igyeckszik egy sokéremű és te-hetségű írónak hirnevét megmenteni, de sajnáljuk, hogy ebbeli czélja eléréséhez olly hamis utat választott; mert azzal bizon egy cseppet sem emeljük az író nevét, hogy épen „legbaklövéses b“ darabját ismertetjük meg legjobban a közönséggel. Félre kellett volna azt tenni örökös időkre, és még azt is tagadni, hogy Bauernfeld úr va-laha csak illy czimű drámát irt volna. Nem tudom min b á m u l j a k i n k á b b : a z i g a z g a -t ó s á g j ó s z i v ü s é g é n - e , v a g y p e d i g B a u e r n f e l d ú r h i u s á g á n ? — Annyi mindenesetre igaz, hogy az „arszlánok“ mindegyik előadásával Bauernfeld úr egy-egy fokkal mélyebben sülyed a közönség kegyében.

A dalszínházban még folyvást Taglioni és Müller csöditnek számos köz-zönséget. — A Károly-színházban a három szövetséges comicus, Treuman, Scholz és Nestroy gyönyörködteti a hallgatókat. — A józsefvárosi színház Megerle asszony-„Teichsuhl und Dorfriechter“ czimű magyarból átdolgozott népszínművével tökéletes t e r n ó t csinált, mert illy látogatottságnak e színház már évek óta nem örülhetett, mint most. Délit már lehetlen jegyet kapni. A wieden színházban még folyvást p e t r a c a m a r á z n a k. Sehol semmi újdonás. Szerencsénkre immár beállott a hang-verseny-s a i s o n , h o n n a n i l l ó k á r p ó t l á s t r e m é l ü n k . — Mult vasárnap Willmers úr, zongora-művész kezdé el hangversenyei sorozatát az itteni zeneegylet termeiben, igen-igen nagyszámu közönség előtt. Gyönyörű játzsása, mellyre alkalmasint a pestiek is emlékeznek még, igazi lelkesedésre ragadá a hallgatókat. Tapsban és vivatozásban csep hiány sem volt. A köszöneteket valami két kisasszony tölté ki énekléssel, — az itteni bírálóknak mindketten igen tetszettek, — nekem is tetszettek a kisasszonyok, mert fiatalok is, szépek is, de énekök bizony egy cseppet sem tetszett.

A wieden külvárosban, Seuffert termeiben egy Schwo-boda nevű alig 8-éves leányka ad hangversenyeiket a zongorázásból s már is közbámulatot ébreszt. Általában a zongorázás annyirá mindennapivá válik már itten, hogy méltán tarthatni tőle, miszerint néhány év mulva majd az gerjesztend csak közbámulatot, ki zongorázní nem tud. Akkor majd mi is föllépünk.

H.

KÜLFÖLDI SZEMLE.

— Cruvelli két évre szerződött a párizsi nagy operához hetenként kétszeri fellépéssel. Évdíja százezer frank, s e mellett ha egy héten háromszor lépne fel, a harmadik fellépésért mintegy ötszáz forintot kap.

— Párizsban két becsületes könyvadás versenyez Arago hátrahagyott kéziratainak megszerzése körül. E kéziratok mintegy tiz kötetet teendének, s az egyik könyvadás már százezer frankig ment a reáigérésben. És ez még abban az országban nem épen olyan árr, melyet ritkaságért kellene fölemlíteni. Hja! abban az országban sok ember van, ki olvasni szeret, s kivált nemzeti irodalma iránt élénk érdekekkel viseltetik.

— Aragonak emléket emelnek, és az ezen ügyet kezelő bizottmányban minden nemzet, minden párt képviselve van. A külföldi tagok között említendők: Humboldt, Gauss, lord Brougham, Brewster, de la Rive Genfből, Faraday, Manni, Melloni, Nápolyból, Struve Oroszországból. A tagok között lehet olvasni Vaselle egy párizsi gépművész nevét.

— A detroiti erdőből (Michigan államban) tizezer holdnyi tér leégett. Sokat irnak az utazók azon nagyszerű látványról, melyet egy gőzhajó égése az Ohion, vagy egy őserdőnek lángbaborulása a nyugoti részeken gyakran nyujt. Távol mértföldeket megvilágít egy illy erdő-égés, mint legerősebb éjszaki fény, s közelről tekintve, a legborzasztóbb jelenetek egyike. Senki sem közelíthet a vész helyéhez, az emberek és vadak egyforma ijedelemmel menekülnek előle. A detroiti erdő közelebb több napokig lángban állt, sőt a vész egész a városhoz közelgett alig egy mértföldnyire. A vasuti s mindennemű összeköttetés azon vonalon megszakasztott.

— Éjszakamerika őserdei lassanként elpusztulnak, s e roppant világrésznek naponként változik arca, úgy hogy egy francia tudós már a hatvané v mulva következő, tehát az 1911-diki állapotokról közölt adatokat. Babinet a francia akademia évi ülésében egy értekezést olvasott fel az üstökösökről, s különösen a Halley-féle üstökösöt illetőleg, mellynek megjelenése közelebb váratik. Szerinte ezen üstökös megjelenése roppant de rendszeresen egymásra következett változásokat talál. Így az 1911. évről, midőn ismét megjelen, így szól Babinet: A mi régi Európánkban minden bizonnyal a rend és törvény utján haladnak előre a változások, de annyi bizonyos, hogy amaz évben Amerika földén egy város leend, mellynek falai között több millió polgár fog lakni, mint valaha Rómában, Alexandriában, Konstantinápolyban lakott, vagy Londonban tartózkodik, — egy város a panamai szoroson. Az éjszakamerikai egyesült államok lakosainak száma haladni fogja a 125 milliót, sőt midőn 1988-ban az üstökös megint mutatja magát — haladni fogja Europa lakosainak számát a 150 milliót, úgy mint Európát nagyságban, termékenységben és szorgalomban felülmulja. S ki merné festeni a következményeket, mellyekkel ez a világ állására névze birand? stb.

— Petervár azonban igen távol Éjszakamerikától. Ott az asztaltáncz és kopogó lelkekkel társalgás csak most kezd divatba jönni, hanem az igaz, hogy elkéstek ugyan, de annál nagyobb tökélyre vitték. Ott az asztalok már nemcsak tán-

ezolnak, hanem irnak is. Erre egylábu asztalokat használnak, hozzája alol rajzont erősítvén, s papirt tévén. A láncz képezésére elég két ember, s a rajzón magától a legsodálatosabb, legbadarabb dolgokat írja le. — A megholtak lelkeiről beszél, a távollevőkről tudósít — természetesen a feladott kérdésekre — És azt mondják ezen dolgokkal a felsőbb körökben foglalkoznak. (Alig hisszük, hogy olykor egyik-másik versiró nem illy módon készíti műveit. Mindenesetre elég csodálatos van bennök, mi e gyanitást igazolja.)

— N é m e t o r s z á g b a n heves vita támadt a fölött, hogy a burgonya — meg a vörösrépa — kenyérnek van e jövője. Liebig Bajorország részéről vegytani vizsgálatok alapján azt állítja, hogy nem alkalmas tápszer, a Sväbischer Merkur pedig Würtemberg részéről esküdjözik, hogy a burgonya czipónak igen jó ize van. Ez most az egységnek nagyszerü életkérdése. Egy lipcei lap interveniált s ugy akarja kiegyenliteni a szakadást, hogy: a répa kenyér nem igen jó ugyan, de némellyek szeretik.

— D r e z d a i lapok egy merényről tudósítanak, mely ott közelebb elkövetett. Valami gonosztevő egy szegény galamb száját bevarta, s nem tudni milly boszszúsándokkal így akarta éhen elveszteni. Szerencsére még jókor észrevétetett a dollog; a galamb élete valószínűleg mentve van, s az állatkinzás elleni társulat nagy jutalmat tűzött ki a bünös felfedezésére.

— B e r l i n b e n egy nagyszerü opera előadatására készülnek fényes sikerre való kilátással. Czime: Nibelungen; Dorntól. Az új jelmezekre és diszitményekre tizezer tallért költöttek.

— A halhatatlan Sh a k e s p e a r e műveit már nemcsak zenére, hanem lábra is alkalmazzák. Taglioni közelebb egy „Vihar“ czimü balettánczot készített, mint mondatik Shakespeare „alapeszméje után.“

— C o l u m b i e r ur elhiresült nyoleczvan madarával elutazik Bécsből. Azt mondják, hogy a madártanítást azon fokig vitte, meddig előtte még senki. Nagyon tudós szajkói s költői érzelmü vércsíi vannak. A társaság beillenék egy academiának.

— G o d a r d testvérek Olaszország felé eresztik szélnek léghajójokat, miután Bécsben igen nagy jövedelmeket arattak és sok pénzt szedtek össze. De nem hiában mondják hogy: könnyebb szerezni, mint megtartani a létezőt. Az ifjabb Godard egy nőt is szerzett a kincsekkel, tehát annyi, mintha már el is költötte volna azokat.

— T o u r s b a n egy nagy római szinkört ástak ki, mely a nimesinél is nagyobb. Azon gyanításra hogy Tours környékén illy szinkörnek kell lenni, együgyü Károly egy okiratából jöttek, mely 919. év jun 27-én kelt, s mellyben a toursi szinkörrel tétetik említés.

— L o n d o n b a n a city egyik legnépesebb utcáját vassal burkolják, miután az élénk közlekedés e vonalon mindenféle burkót kevés idő alatt elkoptat, legyen az fából, granitból, vagy macadanizálva.

— L a m a r t t i n e t ő l egy nagy munkának első kötete megjelent, czime: Histoire de constituants de 1789.

FELELŐS SZERKESZTŐ

TOLNAI GRÓF FESTETITS LEO.

PEST, 1853.

EMICH GUSZTÁV KÖNYVNYOMDÁJA.

ónt
 l a
 zél,
 ják
 k-
 en-
 neg
 gá-
 ür-
 az
 en-
 te-
 sz-
 do-
 agy
 re
 sre
 ora
 int
 Azt
 tu-
 ak,
 án
 an
 gy
 na-
 yü
 rsi
 án
 az
 is-

LE MONITEUR DE LA MODE

Modes de Mme Elé Horain, s. Basse du Nempart, s. Meurs de S. Serrot Petit et Co de la Bourse, Confection-
 de la Mme Gagein, s. Richelieu 33, Robes de Mme Nathalie (Mme Hochez) s. Richelieu 34, Vestelles de Cambrai Robins, et Papeteries
 de Richelieu Bayard, s. Denis 30 et v. de la tinte, 25, Corset de Mme Clemeçon, s. du Vest Mahon, s. Roubaix de Chapron
 rue de la Paix, 7, Parfums, Gants, Eventails de Jaquer, Gaboulée rue Richelieu 33 — Etuffs de Siles de France
 Bijoux en Cheveux de S. Simonnet et Co rue du Coy St. Honoré 3

Paris, Rue Richelieu 32.

LONDON at the Monitor Office, 15, Greek Street, Soho. NEW-YORK, E. B. Strange and Co. Boston.

Die vorbehalt. gegen Nachdruck.